

Теодора Ілляшова Каменецька визнала. Той Василь Роздольський, будучи неodrужений, просив мене, щоб порадила йому панну. Я йому порадила його теперішню жінку, племінницю Шостака, і також його рекомендувала пану Шостаку. При цьому була й Рейковська, що переді мною давала свідчення. Ми стали біля будки та брами* у того Шостака, і коли ми його запитали, що він обіцяв би за свою племінницю, то він обіцяв сім срібних ложок, срібний пас, 100 (польських) злотих, 12 півсотків полотна, кілька одєжин брата, купити гостинний дім та ділитися з ним усім господарством, що я й переповіла тому Василеві. Й так він узяв у подружній стан його племінницю.

Ці всі свідчення вищезгадані свідки підтвердили складанням присяги, піднявши два пальці правої руки до неба.

Мирон Капраль (Львів)

* Очевидно, розмова відбулася біля Краківської брами, де Миколай Шостак тримав будку чи ятку для продажу товарів.

ДОКУМЕНТ 1796 РОКУ ПРО ВИГОТОВЛЕННЯ ПЕЧАТОК У БРАЦЛАВСЬКОМУ НАМІСНИЦТВІ*

До маловивчених проблем української сфрагістики належить дослідження питання осіб-майстрів (граверів, золотарів), що займались виготовленням печаток, та власне сам процес замовлення та виконання печаток.

У Державному архіві Вінницької області, у фонді Липовецького повітового суду зберігається цікавий документ, який проливає світло на питання виготовлення печаткових матриць для адміністративних установ Брацлавського намісництва – регіону, що у 1793 р. був окупований Російською імперією¹. Йдеться про указ із Брацлавського намісницького правління Липовецькому повітовому суду щодо замовлення виготовлення печаток для *присутственных мест* регіону.

Отже, документ дає нам можливість дізнатись про вартість виготовлення печаткових матриць того часу (від 5 до 10 російських руб.), матеріал, з якого вони виготовлялись (матриці сталеві та мідні із ручками червоного, чорного, пальмового та простого дерева).

Також довідуємось про обмежене на Брацлавщині коло золотарів (відтак останні тримали відповідну ціну: “к уступке цены менее не соглашается”), про механізм замовлення та фінансування виготовлення печаток державних органів влади на місцях. Фінансовим розпорядником була Брацлавська казенна палата, котра мала наказати “кому надлежит”, аби інституції, яким виготовлялись печатки, надіслали кошти за виготовлення їхніх печаток у Брацлавське намісницьке правління.

Важливою, непроминальною деталлю є присутність у документі української літери “ѣ”², що кидає світло на національний склад писарів судових канцелярій та традиції українського письма Східного Поділля кінця XVIII ст.

Документ публікується мовою оригіналу.

* За вихідні дані документа висловлюю подяку заступникові директора Державного архіву Вінницької області канд. іст. наук О. С. Петренку.

¹ Про особливості перших літ окупації Росією Брацлавщини 1793–1797 рр. див.: *Петренко О.* Брацлавське намісництво. – Вінниця, 2001. – 328 с.

² Детальніше див.: *Дзира Я.* Історія прадідівської літери “ѣ” // *Український історик.* – 1990. – Ч. 1–4. – С. 75.

Д О К У М Е Н Т

По указу Его Императорского Величества брацлавское намесническое правление имея рассуждения, что учиненного в оном прошедшего марта 26-го числа в следствие предложения Его Высокопревосходительства Господина Генерал аншефа Сенатора Минскаго, Волынскаго, Брацлавскаго и Подольскаго Генерал Губернатора и разных орденов кавалера Тимофея Ивановича Тутолмина резолюциею велено с присланных при том предложении высочайше утвержденных городам здешнего намесничества гербов зделав чрез губернскаго землемера разослать во все сего намесничества присутственные места и к городничим для зделания потому им печатей но как таковых мастеров, которые могут вырезать печати в каждом городе не находясь, почему и в зделании повеленных печатей, в коих настoit крайняя надобность, может последовать остановка, в отвращении чего намесническое правление отыскав здесь в Виннице такого мастера чинило с ним предварительный торг на зделание, коим для сего правления так и для всех подчиненных Ему мест и городничих по вышеписанным гербам печатей, по которому он за многим его со стороны правления соглашений к уступке цены менее не соглашается, коим за стальные с выточенными красного, черного и пальмового дерева ручками за каждую по 10 рублей, а за медные также с выточенными и выкрашенными простого дерева ручками за каждую по 5 рублей для того приказали: не чиня по вышеупомянутой прежде учиненной резолюции исполнения относительно подчиненных намесническому правлению присутственных мест и городничих означенные печати все по просимой цене зделать здесь и именно: для намесническаго правления, приказа общественного презрения, Совестнаго Суда, верховнаго Земскаго Суда, верхней расправы и губернскаго магистрата стальные, с вытонченными чернаго, краснаго или пальмоваго дерева ручками, а для всех протчих присутственных мест, то есть уездных и межевых земских судов, дворянских опека городнических, правлении нижних расправ, карантин, то же городских магистратов, сиротских судов и дум состоящих в казенных городах как то Брацлаве, Виннице, Сквире, Хмельнике, Литине и Гайсине медные с выточенными и выкрашенными простаго дерева ручками, на что с мастером и заключить обстоятельной контракт, чего ради: 1) сообщить в Брацлавскую казенную палату дабы благоволила приказать кому надлежит из следующей напутствующую майскую треть в приказе общественного презрения совестной суд, верхний земский суд, губернский магистрат, верхнюю расправу и карантин на расход суммы от каждого места по 10 руб. прислать в сие правление, о чем тем местам и дать знать; всем же уездным и нижним земским судам, дворянским опекам, городническим правлениям, нижним расправам: поелику городские магистраты, думы и сиротские суды на расходы сумму себе получают из городским доходов, которые по силе городского уложения состоят под распоряжением городских дум по вышепрописанных шести городов градским думам: указали предписать, чтобы первые из получаемых из казны на расход денег, а суммы из городских доходов за следующие им печати за всякую по 5 руб. прислали немедленно в сие правления.

июня 18 дня 1796 года, Федор фон Стакельберг.

Державний архів Вінницької області. – Ф. 608. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 155–155зв., 158–158зв. Оригінал. Рукопис.

Віталій Перкун (Київ)